

**บทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย
จังหวัดนนทบุรี**
**Roles towards Community Development of Muang Bangkruai
Municipality, Bangkruai District, Nonthaburi Province**

โอภาส ปรีชา*
Opas Preecha

Received: January 9, 2020 Revised: May 12, 2020 Accepted: May 22, 2020

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะบทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 397 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมด 41,732 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 7 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นโดยใช้ค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) **ผลการวิจัยพบว่า** 1) ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.51$, S.D. = 0.555) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผน ($\bar{X}=3.57$, S.D. = 0.674) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X}= 3.51$, S.D. = 0.580) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการตรวจสอบ ($\bar{X}= 3.46$, S.D. = 0.665) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชน ที่มี เพศ ระดับการศึกษา และ อาชีพ แตกต่างกัน มีความ

* คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ Political Science, Faculty of law and Politics Roi Et Rajabhat University

คิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ส่วนประชาชนที่มี อายุ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน 3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ (1) ด้านการตัดสินใจ เทศบาลควรหาแนวทางให้ประชาชนร่วมในการวางแผนยุทธศาสตร์ ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนเข้าร่วมในการวางแผนพัฒนาชุมชน และควรให้ประชาชนเห็นความสำคัญในการพัฒนาชุมชนให้มากขึ้น (2) ด้านการมีส่วนร่วม ควรหาแรงจูงใจให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมกับเทศบาลในการพัฒนาชุมชนที่หลากหลาย ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมขนบธรรมเนียม ประเพณีและความสามัคคีของชุมชน และควรจัดให้มีการฝึกอบรมอาชีพด้านต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับศักยภาพของชุมชน (3) ด้านการตรวจสอบ ควรเปิดเผยการใช้จ่ายเงินงบประมาณของเทศบาลอย่างเปิดเผย ควรส่งเสริมให้ประชาชนตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของเทศบาล และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจสอบประเมินผลแผนงานหรือโครงการพัฒนาชุมชน และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) พบว่า ด้านการวางแผน มีการส่งเสริมให้ชาวบ้านรับผิดชอบร่วมกันกับเทศบาลในการร่างระเบียบของเทศบาลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน มีการวางแผนเพื่อสนับสนุนให้มีแนวทางในการพัฒนาชุมชนร่วมกันกับเจ้าหน้าที่ของเทศบาล และแนะนำการวางแผนในด้านการประกอบอาชีพแก่ประชาชน มีการจัดให้มีการวางแผนเพื่อการวิเคราะห์การพัฒนาชุมชน ด้านการมีส่วนร่วม มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเทศบาลกับชุมชนและนอกชุมชน ให้ความรู้เกี่ยวกับบริบทและพื้นที่ของเทศบาล และเปิดกว้างอย่างเสรีกับทุกฝ่าย ประชาชนควรแสดงความคิดเห็นของตนไปตามแนวทางที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อส่วน รวมและพร้อมที่จะรับฟังความเห็นแย้งและอาจแก้ไขความเห็นของตนได้ และที่สำคัญจะต้องไม่ใช้กลวิธีตอบโต้ที่บั่นทอนเสรีภาพของผู้อื่นที่เห็นแย้งกับตนเอง และ ด้านการตรวจสอบ ส่งเสริมให้ประชาชนร่วมรับผิดชอบกับการดำเนินงานควบคู่กัน มีการตรวจสอบโครงการพัฒนาท้องถิ่นโดยผ่านกระบวนการตรวจสอบจากสภาเทศบาล มีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งมาจากการประชาคมของชุมชน และมีคณะกรรมการตรวจสอบที่มาจากบุคคลภายนอกคอยติดตามประเมินผลการทำงานอยู่เสมอ และประชาชนทั่วไปสามารถตรวจสอบ ร้องทุกข์ หรือ ร้องเรียนการทำงานของเทศบาลได้ทางเว็บไซต์ของเทศบาล

คำสำคัญ (Keywords): บทบาท, การพัฒนา, ชุมชน

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the roles towards community development of Muang Bangkruai Municipality, Bangkruai District, Nonthaburi Province , 2) to compare the roles towards community development of Muang Bangkruai Municipality, Bangkruai District, Nonthaburi Province classified

by personal factors, 3) to study the problems, obstacles and suggestions about the roles towards community development of Muang Bangkruai Municipality, Bangkruai District, Nonthaburi Province. The research methodology was the mixed methods research between the quantitative and qualitative methods. The ways to collect the data were used as in depth interview and survey research. The sampling group of this research was 397 persons from 41,732 persons. The qualitative method was used by in- depth-interview from 7 Key Informants. The tool for data collection was the questionnaires. The data were analyzed by ready social sciences program and the statistics were used by frequency, percentage, mean, standard deviation; SD, t-test and F-test by one way analysis of variance; ANOVA, and test the differences of the average pairing with the Least Significant Difference: LSD.

The findings of this research were as follows : 1) The people had opinions for the roles towards community development of Muang Bangkruai Municipality, Bangkruai District, Nonthaburi Province in overall and found that it was at high level ($\bar{X} = 3.51$, S.D.=0.555) When considered in each aspect found that Planning aspect was ($\bar{X} = 3.57$, S.D.=0.674), Participation aspect was ($\bar{X} = 3.51$, S.D.=0.580) , and Evaluation aspect was ($\bar{X} = 3.46$, S.D.=0.665) respectively, were at middle level. 2) The comparisons of the officers' opinions for the roles towards community development of Muang Bangkruai Municipality, Bangkruai District, Nonthaburi Province classified by personal data in overall found that people who had the differences of sex, education and occupation. They had the opinions to the roles towards community development of Muang Bangkruai Municipality, Bangkruai District, Nonthaburi Province indifferently by statistically significant at the 0.05 level. It rejected the hypothesis that people had the roles towards community development in planning participation and evaluation. On the other hand the people who had the difference of age, they had the opinions to the roles towards community development of Muang Bangkruai Municipality, Bangkruai District, Nonthaburi Province differently by statistically significant at the 0.05 level. It accepted the set hypothesis. 3) The suggestions about the roles towards community development of Muang Bangkruai Municipality, Bangkruai District, Nonthaburi Province as follows : (1) The Decision, Municipal guidelines for the public to participate in strategic planning, should allow the public in the community to participate in community development planning and should give the public the importance of developing more community. (2) The Participation, should

be seek to encourage people to get involved with municipalities to develop a diverse community should give priority to promoting the tradition and the unity of the community and should provide professional training in various areas corresponding to the potential of the community. (3) The evaluation, should be disclosed the cost of the municipality budget openly, encourage the public to monitor, evaluate the performance of the municipality and should allow people to join the board monitor, evaluate, plan and community development projects. The in-depth interview from key informants, found that the planning, promoted the villagers to have the responsibility with the municipality to draft the regulations of municipality about the community development, had the plan for supporting to have the guidelines in community development with officers of municipality and introducing the planning for careers to the people, set up the plan for community development analysis. For the participation, had the co-learning process between municipality with community and out of community, gave the knowledge about the contents and municipality area, and opened freely for all, people should express the opinions in the sake of society and be ready to listen to the different opinions and solved it. Moreover, must not respond by destroying the freedom of other people that against with own self. For the monitoring or evaluation, should support the people to have both responsibility and proceeding, had the monitor or evaluation the local development projects through evaluation from municipality by setting the committee from people in community and having the committee from outer community people to always evaluate the works of municipality and also general people could also examine, complaining about municipality's works through the website of municipality.

Keywords : Roles, Community, Development

บทนำ (Introduction)

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นหรือการปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการจัดการปกครองที่ส่วนกลางกระจายอำนาจการปกครองและการบริหารให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระ และสามารถตัดสินใจในการบริหารงานในการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นตน การปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ รูปแบบทั่วไป ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และรูปแบบพิเศษ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร (กทม.) และเมืองพัทยา ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 2 รูปแบบ มีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีการเลือกตั้งผู้บริหารโดยตรงจากประชาชน ซึ่งจะมีกฎหมายให้

อำนาจไว้ สามารถมีรายได้ของตนเองได้ โดยส่วนหนึ่งเป็นรายได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเอง และอีกส่วนหนึ่งได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลในรูปแบบของภาษีต่าง ๆ และเงินอุดหนุนจากรัฐบาล

ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาบทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี เพื่อเปิดโอกาสให้ข้าราชการและพนักงานราชการทุกระดับในองค์กรได้แสดงความคิดเห็นกระตุ้นการพัฒนาบุคลากร กระตุ้นให้เกิดความซื่อสัตย์และเปิดเผย การบริหารเวลาในการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน และเพื่อช่วยในการแก้ปัญหาการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้าสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ผู้ศึกษาจึงเห็นความสำคัญที่ศึกษาบทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี เพื่อจะได้ทราบถึงความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนที่คาดหวังต่อการพัฒนาเพื่อท้องถิ่นจะได้มีการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพที่มีบทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะบทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

วิธีการดำเนินวิจัย (Research Method)

รูปแบบการวิจัย

ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) โดยมีโครงสร้างการสัมภาษณ์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 7 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ หลังจากทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อพรรณนาความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และสถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inference Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด Least significant Difference (LSD) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ (In-depth Interview) จากแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) เกี่ยวกับความคิดเห็นของประชากรต่อบทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Techniques) ประกอบบริบทโดยการเขียนแบบพรรณนา

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 254 คน คิดเป็นร้อยละ 64.00 มีอายุ 41 – 50 ปี จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.74 มีการศึกษาระดับ อนุปริญญา-ปริญญาตรี จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 35.26 และมีอาชีพ พนักงานเอกชน/รับจ้าง จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 42.82

1) บทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

บทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

ด้านการวางแผน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ เทศบาลได้เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมแสดง

ความคิดเห็นในการประชุมวางแผนพัฒนาชุมชน รองลงมา คือ เทศบาลได้วางแผนพัฒนาชุมชนตามความต้องการของประชาชนในชุมชน และข้อมีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ท่านได้ร่วมในการพิจารณาคัดเลือกยุทธศาสตร์และแนวทางในการกำหนดวางแผนพัฒนาชุมชน ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ เทศบาลได้เปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาชุมชน รองลงมา คือ ท่านได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นต่อการนำแผนพัฒนาชุมชนมาปฏิบัติการดำเนินงานพัฒนาชุมชน และข้อมีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารกิจกรรมและประสานงานขอความร่วมมือระหว่างชุมชนกับเทศบาล ซึ่งอยู่ในระดับมาก

ด้านการตรวจสอบ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ท่านได้เสนอความคิดเห็นต่อการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานพัฒนาชุมชน รองลงมา คือ ท่านได้ร่วมในการตรวจสอบแผนพัฒนาชุมชนของเทศบาลว่าตรงกับปัญหาความเดือดร้อน และความต้องการของประชาชน และข้อมีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ท่านได้ติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณตามข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปีของเทศบาลว่าถูกต้องโปร่งใสและเกิดประโยชน์มากที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า ประชาชน ที่มี เพศ ระดับการศึกษา และ อาชีพ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ส่วนประชาชนที่มี อายุ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับบทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

1) ด้านการวางแผน มีปัญหาเกี่ยวกับการคัดเลือกยุทธศาสตร์และการกำหนดแผนพัฒนาชุมชน ยังเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทน้อยมาก เทศบาลมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนให้เข้าร่วมในการวางแผนพัฒนาชุมชนน้อยเกินไป และประชาชนขาดความสนใจในการเข้าร่วมการวางแผนเพื่อพัฒนาชุมชน

ข้อเสนอแนะ : เทศบาลควรหาแนวทางให้ประชาชนร่วมในการวางแผนยุทธศาสตร์ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนเข้าร่วมในการวางแผนพัฒนาชุมชน และควรให้ประชาชนเห็นความสำคัญในการพัฒนาชุมชนให้มากขึ้น

2) ด้านการมีส่วนร่วม มีปัญหาด้านประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารกิจกรรมและประสานงานขอความร่วมมือระหว่างชุมชนกับเทศบาลน้อยมาก ประชาชนมีส่วนร่วมในการ

ดำเนินการส่งเสริมชนบทธรรมนิยมประเพณีและความสามัคคีของชุมชนน้อยมาก และประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาส่งเสริมอาชีพและการศึกษาให้กับชุมชนน้อยมาก

ข้อเสนอแนะ : ควรหาแรงจูงใจให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมกับเทศบาลในการพัฒนาชุมชนที่หลากหลาย ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมชนบทธรรมนิยมประเพณีและความสามัคคีของชุมชน และควรจัดให้มีการฝึกอบรมอาชีพด้านต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับศักยภาพของชุมชน

3) ด้านการตรวจสอบ มีปัญหาเกี่ยวกับประชาชนขาดความสนใจในการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณของเทศบาล ประชาชนขาดการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล และคณะกรรมการตรวจสอบประเมินผลแผนงานหรือโครงการพัฒนาชุมชนของเทศบาลยังไม่เปิดกว้างให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมมากนัก

ข้อเสนอแนะ : ควรเปิดเผยการใช้จ่ายเงินงบประมาณของเทศบาลอย่างเปิดเผย ควรส่งเสริมให้ประชาชนตรวจสอบและประเมินผลการทำงานของเทศบาล และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจสอบประเมินผลแผนงานหรือโครงการพัฒนาชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ จะกล่าวถึงบทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจและนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม

จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองบางกรวย มีการพัฒนาชุมชนจากเทศบาลบางกรวยเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอยู่ นางจันทร์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทในการพัฒนาชุมชนของหน่วยงานอบรมประชาชน ประจำตำบลบ้านแปะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาชุมชนควรมีการประสานงานกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน วัด และประชาชนในการพัฒนาชุมชนอย่างจริงจัง ควรจัดอบรมคุณธรรม จริยธรรมแก่เยาวชนให้เป็นรูปธรรม และควรจัดตั้งกลุ่มเยาวชนที่มีความรู้ ความสามารถมาให้ความรู้ซึ่งกันและกัน และหาแนวทางแก้ไขปัญหามุมชนร่วมกัน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน และทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ตรวจสอบและตั้งคณะกรรมการดูแลชุมชนเรื่องความปลอดภัยด้านชีวิต ทรัพย์สิน หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ เชิญชวนศรัทธาประชาชนทุกหมู่เหล่าเข้าวัด ทำบุญ ตักบาตร รักษาศีล ฟังพระธรรมเทศนา เจริญภาวนา และควรมีการฝึกอบรมให้กับประชาชนทั่วไปในแต่ละหมู่บ้านเพื่อส่งเสริมรายได้ในครอบครัว และแก่เยาวชนในระหว่างเรียนเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์สูงสุดปลูกฝังค่านิยมการขยันอดทนและประกอบอาชีพสุจริต เน้นการแก้ไขปัญหาสาเหตุติดในกลุ่มประชาชนทุกระดับ ทำอย่างจริงจัง และเป็นรูปธรรม และใช้หลักธรรมแก้ไขปัญหาด้าน

การเป็นศูนย์รวมข้อมูลข่าวสาร เช่น ควรจัดศูนย์ประจํารวมข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง และมีการประชาสัมพันธ์แหล่งข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง

เมื่อจําแนกเป็นรายด้านสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1) ด้านการวางแผน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 เมื่อจําแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ เทศบาลได้เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุมวางแผนพัฒนาชุมชน รองลงมา คือ เทศบาลได้วางแผนพัฒนาชุมชนตามความต้องการของประชาชนในชุมชน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ท่านได้ร่วมในการพิจารณาคัดเลือกยุทธศาสตร์และแนวทางในการกำหนดวางแผนพัฒนาชุมชน ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นางสุตา วงษ์บุญงาม** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และชุมชนในการอนุรักษ์ถ้ำเขาหลวงจังหวัดเพชรบุรี” ผลการวิจัยพบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลธงชัย พระสงฆ์ แม่ชี และคณะกรรมการวัดบุญทวี มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ถ้ำเขาหลวงมากกว่าประชาชน เมื่อพิจารณาปัจจัยส่วนบุคคลแล้ว พบว่าระดับการศึกษามีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ถ้ำเขาหลวงเฉพาะด้านการวางแผนและการปฏิบัติการ โดยประชากรที่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จะมีส่วนร่วมในด้านการวางแผน และการปฏิบัติการในการอนุรักษ์ถ้ำเขาหลวงมากกว่ากลุ่มประชากรที่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาและ ระดับอุดมศึกษา สถานภาพการสมรสมีนัยยะต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ถ้ำเขาหลวง โดยพบว่ากลุ่มที่เป็นโสดมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ถ้ำเขาหลวงระดับบุคคลในระดับดี แต่เพิกเฉยเมื่อเห็นผู้อื่นละเมิดระเบียบในการเที่ยวชมถ้ำเขาหลวง และเมื่อพบเห็นสิ่งใดชำรุดเสียหายไม่ได้มีการแจ้งเจ้าหน้าที่ หรือผู้รับผิดชอบ

2) ด้านการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 เมื่อจําแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ เทศบาลได้เปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาชุมชน รองลงมา คือ ท่านได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นต่อการนำแผนพัฒนาชุมชนมาปฏิบัติการดำเนินงานพัฒนาชุมชน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารกิจกรรมและประสานงานขอความร่วมมือระหว่างชุมชนกับเทศบาล ซึ่งอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **จันทร์สม โภคสวัสดิ์** ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลลุมพุก อำเภอคําเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร” พบว่าปัจจัยที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วม คือ ความศรัทธาต่อผู้นำหรือผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านความโปร่งใส การบริหารงานในการใช้งบประมาณของรัฐและการพิทักษ์ผลประโยชน์ของส่วนรวม ความคิดเห็นของประชาชนส่วนมากจะมีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และการบริการพื้นฐาน โดยเฉพาะพัฒนาด้านการเกษตรเพื่อให้คนมีรายได้สูงขึ้น มีความรู้มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ มีภาวะฐานะทางสังคมและการดำเนินชีวิตเป็นไปด้วยความสงบสุข ต้องการให้รัฐมีนโยบายที่โปร่งใส โดยนำไปใช้อย่างมีคุณภาพมีประสิทธิภาพและต้องการนำหลักพุทธธรรมไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ

3) ด้านการตรวจสอบ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ท่านได้เสนอความคิดเห็นต่อการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานพัฒนาชุมชน รองลงมา คือ ท่านได้ร่วมในการตรวจสอบแผนพัฒนาชุมชนของเทศบาลว่าตรงกับปัญหาความเดือดร้อน และความต้องการของประชาชน และข้อมีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ท่านได้ติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณตามข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปีของเทศบาลว่าถูกต้องโปร่งใสและเกิดประโยชน์มากที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ยุทธนา สุขผลสาร** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การกำกับดูแลและการตรวจสอบองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการกำกับดูแลและตรวจสอบหลายรูปแบบ ทั้งมิติที่เป็นทางการ ผ่านอำนาจในกฎหมายระดับต่าง ๆ เช่น การกำกับดูแลและตรวจสอบจากส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาค การกำกับดูแลและตรวจสอบจากองค์กรอิสระการกำกับดูแลและตรวจสอบจากประชาชน และมิติที่ไม่เป็นทางการซึ่งต้องศึกษาในระดับปฏิบัติงานว่า การกำกับดูแลและตรวจสอบทั้งสามแบบดำเนินงานในทิศทางใด เช่น การกำกับดูแลและตรวจสอบจากส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาค มีการสื่อสารผ่านหนังสือราชการและหนังสือเวียน ซึ่งมีจำนวนมากและตีความกรอบกฎหมายมาให้ปฏิบัติตามด้วย การกำกับดูแลและตรวจสอบจากองค์กรอิสระ โดยเฉพาะสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน มีมาตรการที่ไม่ได้มาตรฐานทำให้การทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลานสกาไม่มีความคล่องตัว ขาดความต่อเนื่องเนื่องจากเสียเวลาโดยไม่จำเป็น และต้องระดมสรรพกำลังคอยตรวจสอบความถูกต้องของการใช้จ่ายงบประมาณมากกว่าให้ความสำคัญกับการจัดเก็บรายได้ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญมากในการบริหารของท้องถิ่น และสุดท้ายการกำกับดูแลและตรวจสอบจากประชาชน พบว่า เรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง กลุ่มบุคคลที่ได้รับคัดเลือกมักเป็นกลุ่มเดิมหรืออดีตข้าราชการ และมีความสัมพันธ์อันดีกับคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนประเด็นการเปิดเผยข้อมูลในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลานสกา จากสถิติพบว่าในแต่ละปีมีประชาชนสนใจน้อยมากสะท้อนให้เห็นถึงการขาดความตื่นตัวในสิทธิหน้าที่ในส่วนนี้ของประชาชน ดังนั้น การกำกับดูแลและตรวจสอบองค์การบริหารส่วนตำบลลานสกา โดยเฉพาะจากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และองค์กรอิสระ ยังคงมีอำนาจจากกฎหมายหลายระดับ และยังขาดมาตรฐานก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานโดยรวมขององค์การบริหารส่วนตำบลลานสกาซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลานสกา ส่วนการกำกับดูแลและตรวจสอบโดยประชาชน ยังเป็นกระบวนการตามเจตนารมณ์ของกฎหมายต่างๆ ซึ่งในทางปฏิบัติยังไม่มีประสิทธิภาพ ขาดความสนใจอย่างจริงจังจากประชาชน

ผลการเปรียบเทียบบทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชน ที่มี เพศ ระดับการศึกษา และ อาชีพ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **พระมหาสุกกันต์ สุขมาโล (พรมดี)** ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทการพัฒนาชุมชนของ

องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์สูง อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย” พบว่า ผลการเปรียบเทียบบทบาทการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์สูง อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อาชีพ รายได้ต่อปี ที่อยู่ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์สูง อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มี อายุ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **วีรวรรณ เพ็งจินดา** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทกรรมการชุมชนในการพัฒนาตามนโยบายการพัฒนาชุมชนกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า กรรมการชุมชนมีบทบาทการปฏิบัติงานมาก ปรากฏปัจจัยคุณลักษณะของกรรมการชุมชนที่ส่งผลต่อบทบาทของกรรมการชุมชนในการพัฒนาตามนโยบายและแผนพัฒนาชุมชนกรุงเทพมหานคร คือ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในด้าน อายุ สถานภาพสมรส และมีอาชีพหลัก ความรู้และความเข้าใจของกรรมการชุมชนต่อบทบาทกรรมการชุมชนที่กำหนดในระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยกรรมการชุมชน พ.ศ. 2534 การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โลกทัศน์ของกรรมการชุมชนและอำนาจการตัดสินใจของกรรมการชุมชนในการดำเนินงานพัฒนาชุมชน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาเรื่อง “บทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ดังต่อไปนี้

- 1) เทศบาลเมืองบางกรวย ควรสนับสนุนให้ประชาชนเห็นความสำคัญในการร่วมวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน
- 2) เทศบาลเมืองบางกรวย ควรจัดทำโครงการที่สร้างแรงจูงใจให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น
- 3) เทศบาลเมืองบางกรวย ควรสนับสนุนให้ประชาชนได้มีโอกาสตรวจสอบและประเมินผลในการทำงานของเทศบาลอย่างชอบธรรม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาบทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองในอำเภออื่น เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง หรือความสอดคล้องกันในระดับของบทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมือง
- 2) ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพล้วน เพื่อให้ทราบแนวคิดใหม่หรือวิธีการใหม่ในบทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
- 3) ควรศึกษาในรายละเอียดส่วนย่อยของบทบาทการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองในแต่ละด้านอย่างละเอียดเพื่อสนับสนุนข้อมูลการวิจัยให้ตรงกับความจริงมากยิ่งขึ้น

4) ควรทำการศึกษาวิจัยศักยภาพของเทศบาลเมืองในการพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมผสมผสานกับหลักวิทยาศาสตร์ เพื่อบูรณาการวิถีธรรมในการเผยแผ่แบบหลากหลาย

เอกสารอ้างอิง (References)

- สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. (2556). **คู่มือการกระจายอำนาจภาคประชาชน**. กรุงเทพมหานคร : ศรุสภาลาดพร้าว.
- จันทร์สม โภคสวัสดิ์. (2549). “ปัจจัยที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลลุ่มพุก อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร”. **สารนิพนธ์ปริญญาศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นาถสุตา วงษ์บุญงาม. (2548). “การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และชุมชนในการอนุรักษ์ถ้ำเขาหลวงจังหวัดเพชรบุรี”. **วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- พระโกศล มณีรัตน (ณัฐม). (2554). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมือง บางมูลนาก อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพงษ์ชัย รวิวิโส (บัวพร). (2556). “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทธิกร). (2556). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการพัฒนาสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุกกันต์ สุขุมโล (พรมดี). (2556). “บทบาทการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์สูง อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาอยู่ นางจันทร์. (2550). “บทบาทในการพัฒนาชุมชนของหน่วยงานอบรมประชาชนประจำตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่” **การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยุทธนา สุขผสาร. (2553). “การกำกับดูแลและการตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช”.

วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการปกครอง. คณะรัฐศาสตร์ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิเชียร เรืองบุญมา. (2551). “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในจังหวัดลำปาง :
กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง”. **วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐ
ศาสตรมหาบัณฑิต.** วิทยาลัยการปกครอง มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วีรวรรณ เฟ่งจินดา. (2537). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทกรรมการชุมชนในการพัฒนาตามนโยบาย
การพัฒนาชุมชนกรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.**
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

กรมการปกครอง. กระทรวงมหาดไทย. “รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด ราย
อำเภอ และรายตำบล ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2555”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา :
http://stat.dopa.go.th /xstat/p5512_03.html [1 เมษายน 2558].